

Национален институт на правосъдието
"Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската
конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния
институт на правосъдието"
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

ДОМАШНО НАСИЛИЕ – МЕЖДУНАРОДНО ПРАВНА РАМКА. АКТУАЛНА ПРАКТИКА НА ЕСПЧ. ПРАКТИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ПРИЛАГАНЕТО НА ЗЗДН

Мариана Шотева, съдия в Административен съд Пазарджик
гр. София, 2014 г.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

НАКАЗАТЕЛНО ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ, КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Мерки за защита от домашно насилие:

1. задължаване на извършителя да се въздържа от извършване на домашно насилие;
2. отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище за срока, определен от съда;
3. забрана на извършителя да приближава пострадалото лице, жилището, местоработата и местата за социални контакти и отдиш на пострадалото лице при условия и срок, определени от съда;
4. временно определяне местоживеенето на детето при пострадалия родител или при родителя, който не е извършил насилието, при условия и срок, определени от съда, ако това не противоречи на интересите на детето;
5. задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми;
6. насочване на пострадалите лица към програми за възстановяване.

НАКАЗАТЕЛНО ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ, КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛЕНИЕТО

- * Съгласно ЗЗДН - Чл. 16. (1) Със заповедта за защита съдът налага една или повече мерки за защита.
- * (2) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Заповедта трябва да съдържа предупреждението за последиците от неизпълнението и по чл. 21, ал. 3. / Ако съдът е пропуснал да впише това предупреждение в Заповедта за защита , какво става при неизпълнение от страна на извършителя ?/
- * (3) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Решението и заповедта се връчват на страните, а когато е наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 1, 2 и 3 - и на районното управление на Министерството на вътрешните работи по настоящия адрес на извършителя и на пострадалото лице.

НАКАЗАТЕЛНО ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ, КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛЕНИЕТО

- * Чл. 18. (1) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Когато молбата съдържа данни за пряка, непосредствена или последваща опасност за живота или здравето на пострадалото лице, районният съд в закрито заседание без призоваване на страните издава заповед за незабавна защита в срок до 24 часа от получаването на молбата.
- * (2) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Заповедта по ал. 1 се връчва на страните и се изпраща служебно до районното управление на Министерството на вътрешните работи.
- *
- * Чл. 19. (Доп. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Заповедта за незабавна защита не подлежи на обжалване и има действие до издаването на заповедта за защита или на отказа на съда.
- * **Неизпълнението на заповедта за незабавна защита, е ли престапъление ? (ВНАХД № 42/13 г. по описа на Сливенски окръжен съд).**
- *

НАКАЗАТЕЛНО ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ, КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

* ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ

С Правилника се уреждат :

- * 1. изпълнението на мерките за защита от домашното насилие;
- * 2. взаимодействието на органите на държавната власт и юридическите лица, които работят за защита от домашно насилие;
- * 3. финансирането на проекти на юридически лица с нестопанска цел за разработване и изпълнение на програмите и обучението по чл. 6, ал. 7 от Закона за защита от домашното насилие, наричан по-нататък «Закона».

НАКАЗАТЕЛНО ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ, КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛЕНИЕТО

- * Неизпълнението на наложените мерки за защита, осъществявали състава на престъплението по чл. 296 от НК ?!

НАКАЗАТЕЛНО ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ, КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

- * Чл. 296. (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2002 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 27 от 2009 г., изм., бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Който попречи или осуети по какъвто и да е начин изпълнението на съдебно решение или не изпълни заповед за защита от домашното насилие, се наказва с лишаване от свобода до три години или глоба до пет хиляди лева.

НАКАЗАТЕЛНО ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ, КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Изпълнение на мерките за защита:

Чл. 6. Полицейските органи следят за изпълнението на заповедта за защита, когато с нея е наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 1, 2 и 3 от Закона.

Чл. 7. (1) В случай на неизпълнение на наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 1, 2 и 3 от Закона пострадалото лице или лицето, установило нарушението, подава сигнал до съответното районно управление на Министерството на вътрешните работи. / Противоречие с разпоредбата на чл. 8, ал. 1 от Правилника – само пострадалото лице има право да подаде молба до съответното РУП – по местонахождението на жилището.

(2) Полицейските органи извършват проверка на подадения сигнал, като в случаите на неизпълнение на наложената мярка предприемат действия съгласно Наказателно-процесуалния кодекс. Възможно ли е да предприемат мерки и по ЗМВР – задържане за срок от 24 часа ?

(3) Когато нарушението по ал. 1 не съставлява престъпление, полицейските органи съставят протокол за предупреждение по реда на чл. 56 от Закона за Министерството на вътрешните работи.

НАКАЗАТЕЛНО ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ, КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛЕНИЕТО

- * Кога неизпълнение на наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 1, 2 и 3 от Закона за защита от домашно насилие не покрива елементите на престъплението по чл. 296, ал. 1 от НК, а следва да се състави протокол за предупреждение по реда на чл. 56 от ЗМВР ?
- * Решение по АНД № 105/14 г. по описа на РС Перник
- * / по непредпазливост /
- * Решение по АНД № 94/11 г. по описа на РС Стара Загора / не е посочено разстояние/

НАКАЗАТЕЛНО ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ, КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

- * Съгласно разпоредбата на чл. 9, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗЗДН, Дирекция “Социално подпомагане“ следи за изпълнението на заповедта за защита, когато с нея са наложени мерки по чл. 5, ал. 1, т. 4 и 6 от Закона, в защита на непълнолетни, поставени под запрещение и на лица с увреждания
- * Съгласно разпоредбата на чл. 10 от Правилника за прилагане на ЗЗДН, за неизпълнение на мярката по чл. 5, ал. 1, т. 5 от ЗЗДН следи юридическото лице, което изпълнява програмата, при неизпълнение се уведомява прокуратурата.

НАКАЗАТЕЛНО ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ, КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛЕНИЕТО

- * Може ли с деянието, с което е нарушена заповедта за защита от домашно насилие, да се осъществява състава и на друго престъпление ?
- * Може ли престъплението по чл. 296, ал. 1 от НК да е продължавано престъпление? / НОХД № 9004/12 г. по описа на СРС .
- * Съгласието на жертвата от значение ли е относно осъществяване от страна на извършителя на състава на чл. 296, ал. 1 от НК ?

НАКАЗАТЕЛНО ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ, КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Да обобщим:

- * Субект – дееспособно физическо лице, срещу което има издадена заповед за защита от домашно насилие
- * Обект – лице , което е обект на защита от домашно насилие
- * Вина – умишлено формално престъпление

НАКАЗАТЕЛНО ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА
ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ, КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛЕНИЕТО

Международно правна рамка

Международно правна рамка

- * Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи;
- * Конвенцията на ООН против изтезанията и друго жестоко, нечовешко или унижително третиране или наказание ;
- * Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените;
- * Конвенцията за правата на детето на ООН ; ФП към КПД;
- * НАСОКИ относно правораздаването по въпроси, свързани с деца - жертви или свидетели на престъпления ;
- * Конвенция на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие ;
- * Конвенция на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие.

Международно правна рамка

Конвенция на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашно насилие

- * приета в Истанбул 11 май 2011 г.
- * в сила от 1 август 2014 г.
- * не е подписана и ратифицирана от България от 2015г.
- * писмена декларация – внесена съгласно разпоредбата на чл. 123 от Правилника за дейността относно Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие.

Международно правна рамка

- * Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и / замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ/
- * Директива за ЕЗЗ
- * Регламент относно взаимното признаване на мерките за защита по граждански дела. Настоящият регламент се прилага по отношение на мерките за осигуряване на защита, постановени на или след 11 януари 2015 г. , независимо от това кога е започнало съдебното производство .
- * Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко в държавите-членки в съответствие с Договорите

Международно правни проблеми

- * „Приетата днес/ 06.06.2013Г./ Европейска заповед за защита ще спомогне за осигуряването на защита за жертвите на престъпления и на насилие, където и да отидат в Европа: защитата ще съпътства гражданите. Това е чудесен пример как Европа работи за своите граждани,“ заяви заместник-председателят Вивиан Рединг, комисар на ЕС по въпросите на правосъдието.

Международно правни проблеми

- * Комитетът на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените осъди България заради това, че не признала домашно насилие върху пловдивчанка и не е защитила жената. Органът е наложил страната да изплати финансови обезщетения на жертвата, до 6 месеца да направи промени в Закона за защита от домашно насилие и да обучи съдиите да го прилагат!
- * Други решения против България с оглед проблеми на домашното насилие.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО !

